

Jaarverslag 2017

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

Maart 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding	5
2. Wat wilden we bereiken?	7
2.1 Onderzoek.....	7
2.2 Rekenschap.....	7
3. Wat hebben we gedaan?	9
3.1 Inventariseren onderzoeksonderwerpen	9
3.2 Onderzoek.....	9
3.3 Werven nieuwe voorzitter en nieuw lid rekenkamercommissie.....	12
3.4 Bekendheid van de rekenkamercommissie.....	13
3.5 Overige activiteiten	14
4. Wat heeft dat gekost?	15
4.1 Totale baten.....	15
4.2 Totale kosten per kostensoort.....	16
4.3 Kosten per gemeente	17
4.4 Overschrijding of onderschrijding per gemeente.....	18
4.5 Voorziening.....	19
Bijlage 1 Nevenactiviteiten leden rekenkamercommissie	20

Voorwoord

Graag bied ik u het jaarverslag 2017 van de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand aan. Dit is het eerste jaarverslag van de rekenkamercommissie sinds mijn aantreden als voorzitter per 1 september 2017.

Tegelijk met mij is Mark Pen gestart als lid van de rekenkamercommissie. Wij hebben de werkzaamheden voor de rekenkamercommissie overgenomen van de heer Jan van Dort (voorzitter tot en met 31 augustus 2017) en de heer Ron Kamphues (lid tot en met 31 augustus 2017). Graag wil ik mijn waardering uitspreken voor hun inzet in de afgelopen 12 jaar voor de rekenkamercommissie. Ook wil ik de prettige overdracht van het voorzitterschap noemen. Het was mijn eerste kennismaking met Jan van Dort. Dat het meteen ook mijn laatste ontmoeting met hem zou zijn, heeft niet alleen mij, maar ons allen verrast: hij is op 16 november 2017 overleden.

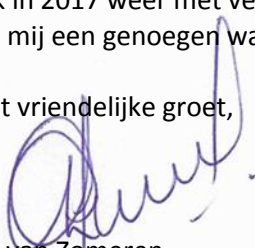
Wij zullen de ingezette lijn van werken voortzetten. Daarin past niet het zijn van een afrekenkamer; wij willen meer opbouwend werken. Natuurlijk is het van belang dat de rekenkamer onafhankelijk functioneert, maar daar heb je alleen wat aan als er ook voeling is met de politiek-bestuurlijke omgeving in alle negen gemeenten.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van onze activiteiten in 2017 en de kosten en baten die hieraan verbonden waren. Bij het uitvoeren van de activiteiten hebben wij ons voor het grootste deel gehouden aan het Jaarplan 2017 van de rekenkamercommissie. In enkele gevallen zijn wij op verzoek van gemeenten afgeweken van het jaarplan. In paragraaf 3 van dit jaarverslag kunt u hier meer over lezen.

Graag willen we de raden, colleges en ambtelijke organisaties oprecht bedanken voor de medewerking aan onze onderzoeken. Deze onderzoeken zijn van belang, omdat wij hiermee de gemeenteraden ondersteunen bij hun controlerende en kaderstellende rol.

De rekenkamercommissie heeft haar rol als onafhankelijk adviesorgaan van de gemeenteraden ook in 2017 weer met veel plezier vervuld. Hoewel pas sinds september kan ik nu al zeggen dat het mij een genoegen was om hier als voorzitter van de rekenkamercommissie aan bij te dragen.

Met vriendelijke groet,

Jan van Zomeren
Voorzitter Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

1. Inleiding

Een onafhankelijke rekenkamercommissie heeft ten doel de gemeenteraad te ondersteunen bij zijn kaderstellende en controlerende rol. Hiertoe voert de rekenkamercommissie onderzoek uit naar de uitvoering van het vastgestelde gemeentelijk beleid en formuleert zij waar mogelijk aanbevelingen voor de toekomst.

De rekenkamercommissie kan gemeentelijk beleid op drie onderdelen toetsen (art.182 Gemeentewet):

- a. Rechtmatigheid: voldoet de uitvoering aan de wettelijke kaders en regelgeving?
- b. Doeltreffendheid: zijn de beoogde doelen van het beleid ook daadwerkelijk behaald?
- c. Doelmatigheid: zijn de nagestreefde beleidsdoelen tegen zo gering mogelijke inzet van middelen bereikt?

Met ingang van 1 september 2008 is de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand haar werkzaamheden gestart. Deze rekenkamercommissie is de opvolger van de drie afzonderlijke rekenkamercommissies Barneveld/Leusden/Zeewolde, Renswoude/Scherpenzeel/Woudenberg en Nijkerk. In 2009 is de gemeente Bunnik aangesloten en vanaf 1 januari 2014 de gemeente Bunschoten. De inmiddels negen raden hebben een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend die per 1 januari 2014 ingegaan is. De samenwerkingsovereenkomst geldt voor een periode van zes jaar.

De rekenkamercommissie bestaat uit een externe voorzitter en vier externe leden. De commissie wordt ondersteund door twee parttime ambtelijk secretarissen/onderzoekers (respectievelijk 21 en 22 uur per week).

Zie de volgende pagina voor de samenstelling van de rekenkamercommissie.

Samenstelling van de rekenkamercommissie in 2017

De heer drs. Jan van Zomeren (**voorzitter vanaf 1 september 2017**) heeft in diverse functies ruime ervaring opgedaan bij de overheid. Hij was 12,5 jaar burgemeester in de gemeenten Heumen en Gemert-Bakel. Daarvoor was hij bestuurssecretaris bij de politieregio Gelderland-Midden en plaatsvervangend kabinetschef van de Commissaris van de Koningin in Drenthe en Noord Brabant. Ook was hij statenlid in Gelderland en raadslid in de gemeente Amerongen. Nu vervult hij enkele bestuursfuncties, o.a. voor de Stichting Kasteel Amerongen. Ook is hij betrokken bij activiteiten met betrekking tot Srebrenica.

De heer dr. Mark Pen (**lid vanaf 1 september 2017**) is adviseur strategie bij de gemeente Amersfoort. Eerder was hij plaatsvervangend griffier, stafmedewerker, (wetenschappelijk) onderzoeker, consultant en lid van een gemeentelijke rekenkamercommissie.

De heer dr. Joost Scheltinga (**lid**) heeft zowel ervaring in het bedrijfsleven, als bij de overheid en de universitaire onderzoekswereld. Tot voor kort was hij werkzaam bij de Stichting Bodemsanering NS. Ook is hij lid van de gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Mevrouw ir. Ine van de Vliet EMFC RC (**lid**) heeft na een studie Technische Bedrijfskunde en een postdoctorale opleiding tot Controller diverse functies vervuld bij een gemeente. Momenteel is zij werkzaam als strategisch financieel adviseur bij een gemeente. Verder was zij tot eind 2017 lid van de rekenkamercommissie van de Utrechtse Heuvelrug.

De heer drs. Michel Visser (**lid en plaatsvervangend voorzitter**) is hoofd Bestuur bij de provincie Zuid-Holland. Daarvoor vervulde hij diverse functies bij een gemeente en het ministerie van BZK.

Mevrouw drs. Bea Meijboom is bestuurskundige en werkt sinds 1 oktober 2008 als **secretaris/onderzoeker** bij de rekenkamercommissie. Daarnaast is zij commissiegriffier Sociaal Domein bij de gemeente Rhenen. Hiervoor heeft zij gewerkt als communicatieadviseur bij de gemeente Utrecht en als beleidsmedewerker bij de gemeente Vleuten-De Meern.

Mevrouw ir. Ingrid Spoor werkt sinds 1 november 2011 als **secretaris/onderzoeker** bij de rekenkamercommissie Vallei en Veluwe. Daarvoor heeft zij in de gemeente Veenendaal gewerkt als secretaris van de rekenkamercommissie. Ook is zij werkzaam geweest als planning en controlmedewerker bij Wageningen UR.

De heer drs. Jan van Dort cmc (**voorzitter tot en met 31 augustus 2017**) was organisatieadviseur en interim-manager. Ook had hij een brede ervaring als bestuurder en als commissaris en als lid van de raad van toezicht van diverse maatschappelijke organisaties.

De heer drs. Ron Kamphues (**lid tot en met 31 augustus 2017**) was adviseur op het gebied van financiën, management en organisatie en werkte in diverse gemeenten mee aan rekenkameronderzoek en ondersteunde gemeenten, bedrijven en instellingen onder meer bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering en bedrijfsontwikkeling.

2. Wat wilden we bereiken?

2.1 Onderzoek

De belangrijkste taak van de rekenkamercommissie is het uitvoeren van beleidsonderzoeken. Met deze onderzoeken toetst de rekenkamercommissie het door het gemeentebestuur gevoerde beleid ten aanzien van een geselecteerd beleidsterrein op rechtmatigheid, doeltreffendheid en/of doelmatigheid. De rekenkamercommissie wil met haar rapporten leer- en verbeterprocessen stimuleren, zodat de gemeenten effectiever en efficiënter kunnen werken. Hiertoe doet zij aanbevelingen aan de gemeenteraad.

Om het onderzoek meer af te stemmen op de behoefte van de gemeenteraden heeft de rekenkamercommissie regelmatig overleg met (een delegatie van) de raden. Voor aanvang van het onderzoek, maar ook tussentijds vindt afstemming plaats over onderzoeksonderwerpen, onderzoeksvoorstellen en de voortgang van het onderzoek. Met uitzondering van de gemeente Renswoude hebben alle gemeenten uit ons samenwerkingsverband inmiddels een auditcommissie of een vergelijkbare commissie¹, waar de afstemming met de rekenkamercommissie plaats kan vinden. Een afgevaardigde van de rekenkamercommissie is bij de betreffende vergaderingen aanwezig. Verder is het gebruikelijk dat de voorzitter en de onderzoekscoördinator de onderzoeksrapporten met de conclusies en aanbevelingen toelichten bij de behandeling in de raadscommissie.

Twee tot drie jaar na het uitbrengen van het onderzoeksrapport kijkt de rekenkamercommissie vervolgens wat er gebeurd is met de aanbevelingen die de raad overgenomen heeft. Zo'n doorwerkingsonderzoek doen wij enerzijds om voor de gemeenteraad de implementatie van de aanbevelingen te bewaken en anderzijds om de effectiviteit van de eigen aanbevelingen te meten. Incidenteel kan de rekenkamercommissie na overleg met een afvaardiging van de gemeenteraad (zoals een auditcommissie of begeleidingscommissie) besluiten om een doorwerkingsonderzoek niet uit te voeren, bijvoorbeeld omdat men van mening is dat het beschikbare onderzoeksbudget beter gebruikt kan worden voor nieuw onderzoek of omdat een onderwerp niet meer actueel is. Dit kan bijvoorbeeld van toepassing zijn bij de kleinere gemeenten, omdat zij een beperkt onderzoeksbudget hebben.

2.2 Rekenschap

De rekenkamercommissie draagt bij aan het afleggen van verantwoording (rekenschap) van het gemeentebestuur aan de burgers. Deze verantwoording legt ze af door:

- *het publiceren van verantwoordingsinformatie* in de vorm van onderzoeksrapporten, jaarplannen en jaarverslagen. Deze rapporten, plannen en jaarverslagen zijn opgesteld voor de gemeenteraden en zijn in principe² openbaar en toegankelijk via de website van de rekenkamercommissie voor zowel de gemeenteraden als voor de burgers en organisaties. Met haar onderzoeksrapporten wil de rekenkamercommissie het publieke debat in de gemeenten stimuleren en wil zij hieraan bijdragen;

¹De gemeenteraden van Barneveld, Bunnik, Nijkerk, Scherpenzeel, Woudenberg en Zeewolde hebben een auditcommissie. De gemeente Bunschoten heeft een begeleidingscommissie en de gemeente Leusden heeft een werkgroep financiële verantwoording.

² De onderzoeksrapporten van de rekenkamercommissie zijn in principe openbaar, tenzij er zwaarwegende redenen zijn hiervan af te wijken.

- *bekendheid te geven aan haar bestaan, werkwijze, activiteiten en producten*, zoals onderzoeksrapporten, de jaarlijkse nieuwsbrief en persberichten. De communicatie van de rekenkamercommissie richt zich hierbij zowel op de gemeentelijke instanties (de gemeenteraden, de colleges en ambtelijke organisaties) als de burgers en organisaties uit de betrokken gemeenten.

In hoofdstuk 3 staat beschreven hoe dit in 2017 tot uitvoering is gebracht.

3. Wat hebben we gedaan?

3.1 Inventariseren onderzoeksonderwerpen

Hoewel de rekenkamercommissie onafhankelijk is, staat zij open voor verzoeken van de gemeenteraden. Voordat wij een onderzoek starten is er in principe overleg met een delegatie van de betreffende raad om te vragen of er suggesties zijn voor onderzoeksonderwerpen. Als een onderwerp raadsbreed gedragen wordt, zal de rekenkamercommissie vrijwel altijd besluiten om dit onderwerp te onderzoeken. Mocht er geen raadsbreed gedragen onderwerp zijn, dan zal de rekenkamercommissie zelf een onderwerp kiezen. De rekenkamercommissie is onafhankelijk en kan daarom zelfstandig besluiten welke onderwerpen zij gaat onderzoeken.

In het jaarplan van 2017 waren voor de gemeenten Bunnik en Leusden nog geen concrete onderzoeksonderwerpen opgenomen. In maart 2017 heeft de rekenkamercommissie overleg gehad met de auditcommissie van de gemeenteraad van Bunnik. Men gaf aan graag een rekenkameronderzoek te willen naar digitale veiligheid. De rekenkamercommissie heeft hier vervolgens mee ingestemd. In juni 2017 heeft in Leusden overleg plaatsgevonden met de raadswerkgroep financiële verantwoording. Men gaf aan graag een rekenkameronderzoek te willen naar risicomanagement in het Sociaal Domein. De rekenkamercommissie heeft ook hiermee ingestemd.

3.2 Onderzoek

Onderzoeken

In 2017 hebben wij diverse onderzoeken afgerond. De eindrapporten van de afgeronde onderzoeken zijn aangeboden aan de betreffende gemeenteraden en zijn gepubliceerd op de website www.rkvalleienveluwerand.nl³. Ook zijn diverse onderzoeken in 2017 gestart, maar nog niet afgerond. In 2018 gaan we uiteraard verder met deze onderzoeken (zie hiervoor ook het jaarplan 2018 van de rekenkamercommissie). Zie de tabel hierna voor een overzicht van alle onderzoeken in 2017.

Onderzoek in alle gemeenten, behalve in Zeewolde

In 2017 hebben wij in alle gemeenten uit ons samenwerkingsverband één of meerdere onderzoeken gedaan, alleen niet in Zeewolde. De planning was om in Zeewolde - op verzoek van de auditcommissie - een onderzoek te doen naar het risicomanagement in het sociaal domein. Op verzoek van eerst de gemeentesecretaris en later het college is dit onderzoek echter uitgesteld naar de tweede helft van 2018. Dit omdat het onderzoek voor Zeewolde op dat moment enerzijds te vroeg kwam en anderzijds omdat de ambtelijke organisatie te druk was om mee te werken aan het onderzoek. Dit is besproken in de vergadering van de auditcommissie van 6 december 2017. De leden van de auditcommissie gaven aan het prima te vinden om het onderzoek door te schuiven. In 2018 zullen in Zeewolde daarom twee onderzoeken van start gaan (zie het jaarplan 2018 van de rekenkamercommissies).

³ Een uitzondering hierop zijn de onderzoeksrapporten over digitale veiligheid. Na een grondige afweging zijn deze rapporten niet openbaar gemaakt. De rekenkamercommissie is van mening dat dit openbaarmaking het belang van de gemeenten kan schaden. De rapporten bevatten gedetailleerde informatie over de architectuur van de ICT systemen. Het is uit veiligheidsoverwegingen zeer ongewenst dat deze gegevens bij een grotere groep bekend worden. Bovendien zouden bepaalde details uit de rapporten kwaadwillenden op een idee kunnen brengen. Op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) zijn deze rapportages daarom als niet-openbaar aangemerkt. De bevindingen op hoofdlijnen heeft de rekenkamercommissie gepresenteerd in openbare brieven aan de gemeenteraden.

Doorwerkingsonderzoeken

In 2017 heeft de rekenkamercommissie werkzaamheden verricht voor twee doorwerkingsonderzoeken:

- doorwerkingsonderzoek regionale samenwerking Leusden
- doorwerkingsonderzoek handhaving Bunnik

Tijdens een doorwerkingsonderzoek kijkt de rekenkamercommissie wat er twee tot drie jaar na het uitbrengen van het onderzoeksrapport is gebeurd met de aanbevelingen die de gemeenteraad destijds heeft overgenomen.

De planning was om in 2017 ook een doorwerkingsonderzoek te doen naar het Plan Zuyderzee in Bunschoten. In oktober 2017 heeft de begeleidingscommissie van de gemeenteraad aangegeven het beschikbare onderzoeksbudget liever te willen gebruiken voor een rekenkameronderzoek naar de uitvoeringsorganisatie BBS (Baarn Bunschoten Soest), die taken uitvoert op het gebied van bijstand, re-integratie, minimabeleid en zorgadministratie. De rekenkamercommissie heeft hiermee ingestemd.

Tabel 1 Onderzoek rekenkamercommissie in 2017

Onderzoek 2017	Gemeente
Afgeronde onderzoeken in 2017	
Digitale veiligheid In de gemeenten Barneveld, Leusden en Nijkerk heeft de rekenkamercommissie onderzoeken gedaan en afgerond naar de digitale veiligheid. Het gaat om een vrij technisch onderzoek, gericht op de informatiesystemen van de betreffende gemeenten. Doel van de onderzoeken was om te toetsen of de informatiesystemen van de betreffende gemeenten voldoende beveiligd waren tegen het risico van hacken. <u>Leusden</u> De uitvoering van het onderzoek heeft plaatsgevonden in 2016. De rapportage over het onderzoek is oktober 2016 aangeboden aan de gemeenteraad. Op 12 januari 2017 heeft de rekenkamercommissie een presentatie verzorgd voor de informatieronde van de gemeenteraad. Op 26 januari 2017 is de gemeenteraad vervolgens akkoord gegaan met de aanbevelingen van de rekenkamercommissie. <u>Barneveld</u> In Barneveld heeft de uitvoering van het onderzoek ook plaatsgevonden in 2016. De rapportage is begin 2017 afgerond en op 13 februari 2017 aangeboden aan de gemeenteraad. Op 26 februari heeft de rekenkamercommissie een presentatie over het onderzoek verzorgd voor de auditcommissie. Op 22 maart 2017 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de aanbevelingen van de rekenkamercommissie. <u>Nijkerk</u> Op verzoek van de auditcommissie heeft de rekenkamercommissie in Nijkerk ook een onderzoek gedaan naar digitale veiligheid. Dit in navolging van de onderzoeken in Leusden en Barneveld. Het onderzoek is eind 2016 gestart en is afgerond in 2017. De rapportage is 25 september 2017 aangeboden aan de gemeenteraad. Op 2 november 2017 heeft de rekenkamercommissie een presentatie verzorgd voor de gemeenteraad (werkbijeenkomst).	Barneveld, Leusden en Nijkerk
Sportaccommodaties In oktober 2016 is de rekenkamercommissie op verzoek van de auditcommissie van Nijkerk gestart met een onderzoek naar het uitbesteden van sportaccommodaties. De rekenkamercommissie heeft onderzocht welke informatie de raad nodig heeft om een	Nijkerk

verantwoord besluit te nemen over het uitbesteden van de sportaccommodaties en of deze informatie beschikbaar is. De tussenresultaten van dit onderzoek zijn op speciaal verzoek al in maart 2017 gepresenteerd aan de auditcommissie van de gemeenteraad van Nijkerk, zodat deze meegenomen konden worden in het aanbestedingstraject van de exploitatie van het nieuwe zwembad. De definitieve resultaten zijn in juni 2017 aangeboden aan de gemeenteraad van Nijkerk.	
Betaalbare nieuwbouwwoningen Op verzoek van de begeleidingscommissie van de gemeenteraad van Bunschoten heeft de rekenkamercommissie in 2017 een onderzoek gedaan naar betaalbare nieuwbouwwoningen voor starters in Bunschoten-Spakenburg. Het eindrapport met conclusies en aanbevelingen is in december 2017 aangeboden aan de gemeenteraad. De besluitvorming in de raad over de aanbevelingen zal plaatsvinden in 2018.	Bunschoten
Risicomanagement Sociaal Domein Het onderzoek naar het risicomanagement in het sociaal domein in Barneveld heeft de rekenkamercommissie gedaan op verzoek van de auditcommissie. Het eindrapport met daarin de conclusies en aanbevelingen is in december aangeboden aan de gemeenteraad. De besluitvorming in de gemeenteraad van Barneveld over de aanbevelingen vindt plaats in 2018.	Barneveld
Doorwerking regionale samenwerking In 2013 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar regionale samenwerkingen in Leusden en geconcludeerd dat de sturing op samenwerkingen kon worden verbeterd. De rekenkamercommissie heeft destijds vier aanbevelingen gedaan die de raad overgenomen heeft. Eind 2016/ begin 2017 heeft de rekenkamercommissie onderzocht of en hoe de gemeente Leusden de aanbevelingen heeft opgevolgd. De rekenkamercommissie concludeert dat de gemeente de aanbevelingen grotendeels heeft opgepakt en een praktische invulling heeft gegeven. In april 2017 heeft de rekenkamercommissie de resultaten gerapporteerd aan de gemeenteraad van Leusden.	Leusden
Lopende onderzoeken (afronding in 2018)	
Digitale veiligheid Eind 2017 is de rekenkamercommissie in Bunnik gestart met de voorbereidingen van een onderzoek naar digitale veiligheid. Het onderzoek wordt gedaan op verzoek van de auditcommissie van de gemeenteraad van Bunnik, in navolging van vergelijkbare onderzoeken die de rekenkamercommissie gedaan heeft in de gemeenten Barneveld, Leusden en Nijkerk. Eind 2017 zijn ook al enkele onderzoeksactiviteiten verricht, maar het grootste deel van het onderzoek zal in 2018 plaatsvinden.	Bunnik
Uitvoeringsorganisatie BBS In het najaar van 2017 heeft de rekenkamercommissie Soest onze rekenkamercommissie gevraagd mee te doen aan een gezamenlijk onderzoek naar de uitvoeringsorganisatie BBS (Baarn, Bunschoten, Soest). Deze organisatie voert voor de drie gemeenten taken uit op het gebied van bijstand, re-integratie, minimabeleid en zorgadministratie. Onze rekenkamercommissie heeft dit voorgelegd aan de begeleidingscommissie van de gemeenteraad van Bunschoten. De leden van de begeleidingscommissie gaven aan voorkeur te hebben voor deelname aan dit gezamenlijke onderzoek. Ook de rekenkamercommissie van Baarn doet mee. Het onderzoek is eind 2017 gestart en wordt uitgevoerd door een extern bureau en gecoördineerd door vertegenwoordigers van de drie rekenkamercommissies. Het onderzoek zal naar verwachting medio 2018 afgerond worden.	Bunschoten

Risicomanagement Sociaal Domein Medio 2017 is de rekenkamercommissie gestart met dit onderzoek, vergelijkbaar met het onderzoek in Barneveld naar dit onderwerp. Het onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van de auditcommissie van de gemeenteraad van Scherpenzeel. In 2018 zal het onderzoek afgerond worden.	Scherpenzeel
Minimabeleid In april 2017 is gestart met het onderzoek naar de effectiviteit van het minimabeleid in de gemeente Renswoude. De raadscommissie Algemeen Bestuur van Renswoude heeft gevraagd om dit onderzoek. De gemeente Renswoude laat het minimabeleid uitvoeren door de gemeente Veenendaal. Het onderzoek is in 2017 uitgevoerd en begin 2018 zijn de resultaten aangeboden aan de gemeenteraad van Renswoude.	Renswoude
Risicomanagement inkomsten Begin 2017 heeft de auditcommissie van de gemeenteraad van Woudenberg de rekenkamercommissie gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de risico's van de gemeentelijke inkomsten. De rekenkamercommissie heeft hiermee ingestemd en het onderzoek is in juli 2017 gestart. In het voorjaar van 2018 wordt het onderzoek naar verwachting afgerond en worden de resultaten aangeboden aan de raad.	Woudenberg
Doorwerking handhaving In 2014 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar de handhaving en legalisering in de gemeente Bunnik. Destijds heeft de rekenkamercommissie twee aanbevelingen gedaan om de handhaving te verbeteren. In het doorwerkingsonderzoek kijkt de rekenkamercommissie in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd. Eind 2017 zijn de voorbereidingen van dit onderzoek begonnen en in 2018 zal het afgerond worden.	Bunnik
Overige onderzoeksactiviteiten	
Risicomanagement Sociaal Domein In het voorjaar van 2017 heeft de werkgroep Financiële Verantwoording van de gemeente Leusden aangegeven graag een rekenkameronderzoek te willen naar het risicomanagement in het sociaal domein, vergelijkbaar met de onderzoeken in Barneveld en Scherpenzeel, maar dan wel toegespitst op de situatie in Leusden. Eind 2017 is gestart met het opstellen van de onderzoeksopzet. De uitvoering van het onderzoek zal plaatsvinden in 2018.	Leusden
Innovatief Aanbesteding Onderhoud wegen Op verzoek van de auditcommissie van de gemeenteraad gaat de rekenkamercommissie in 2018 in Barneveld een onderzoek uitvoeren naar Innovatief aanbesteding n.a.v. het onderhoud van wegen. In 2017 is gestart met het opstellen van een onderzoeksopzet. Het onderzoek zelf zal plaatsvinden in 2018.	Barneveld

3.3 Werven nieuwe voorzitter en nieuw lid rekenkamercommissie

In 2017 heeft twee keer een wervings- en/of selectieprocedure plaatsgevonden:

In het voorjaar heeft een wervings- en selectieprocedure plaatsgevonden voor een nieuwe voorzitter en een nieuw lid, ter vervanging van voormalig voorzitter Jan van Dort en voormalig lid Ron Kamphues. Zij traden per 1 september 2017 vrijwillig af – op basis van een aftreedrooster. Dit rooster was opgesteld om te voorkomen dat alle leden en de voorzitter op 1 september 2020

gelijktijdig zouden moeten aftreden⁴ na het verstrijken van twee benoemingstermijnen⁵. Doel van het aftreedrooster is te zorgen voor continuïteit in de bezetting van de rekenkamercommissie. De selectie- en wervingsprocedure is gedaan door een selectiecommissie bestaande uit een delegatie van griffiers van de deelnemende gemeenten en een delegatie van de rekenkamercommissie. Dit heeft geresulteerd in de voordracht en de benoeming van de huidige voorzitter Jan van Zomeren en Mark Pen als lid.

In het najaar van 2017 heeft Michel Visser aangegeven zijn lidmaatschap van de rekenkamercommissie per half januari 2018 te willen beëindigen, omdat dit niet meer te combineren was met uitbreiding van zijn andere werkzaamheden en met privéactiviteiten. Omdat de vorige selectieprocedure nog maar net achter de rug was en er toen veel benoembare kandidaten waren, hebben de gezamenlijke griffiers en de rekenkamercommissie besloten om twee kandidaten uit de deze procedure te benaderen, die destijds een positieve indruk hadden achtergelaten. Dit heeft geresulteerd in de voordracht van Herbert ter Beek als nieuw lid van de rekenkamercommissie⁶.

3.4 Bekendheid van de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie wil aan zichzelf en haar activiteiten bekendheid geven bij de gemeenteraden, de gemeentelijke organisaties, maatschappelijke organisaties in de gemeenten en natuurlijk de inwoners. In 2017 hebben we de publiciteit gezocht door:

- het opstellen van persberichten voor de lokale media bij aanvang van een onderzoek en bij het openbaar maken van een rapport;
- het versturen van een nieuwsbrief (in september) aan de raden, colleges en gemeentelijke organisaties om hen te informeren over het onderzoek bij de andere gemeenten en over de voortgang van de werkzaamheden;
- het plaatsen van de onderzoeksrapporten, persberichten en de nieuwsbrief op de website www.rkvalleienveluwerand.nl en op LinkedIn. Uiteraard sturen wij de onderzoeksrapporten zodra ze gereed zijn ook naar de betreffende gemeenteraden, colleges en andere betrokkenen;
- het opstellen, publiceren en verspreiden van het jaarplan en jaarverslag van de rekenkamercommissie.

⁴ De rekenkamercommissie heeft lange tijd dezelfde samenstelling gehad. De heren Jan van Dort, Ron Kamphues, Joost Scheltinga en mevrouw Ine van de Vlierd zijn al lid van de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand sinds de instelling ervan op 1 september 2008. Ook waren zij in de periode van 2005-2008 al lid van de drie afzonderlijke rekenkamercommissies Barneveld/Leusden/Zeevolde, Renswoude/Scherpenzeel/Woudenberg en Nijkerk. Met ingang van 1 september 2008 werden zij vervolgens benoemd voor een periode van 6 jaar (tot 1 september 2014) voor de gezamenlijke rekenkamercommissie. In 2014 zijn zij herbenoemd tot 1 september 2020. Vanwege de continuïteit van bestuur is destijds een aftreedrooster opgesteld, om te voorkomen dat de hele rekenkamercommissie per 1 september 2020 vervangen zou moeten worden. In dit aftreedrooster is vastgelegd dat de voorzitter Jan van Dort en rekenkamerlid Ron Kamphues met ingang van 1 september 2017 zouden aftreden. De rekenkamerleden Ine van de Vlierd en Joost Scheltinga zullen aftreden in september 2020. De gemeenteraden hebben ingestemd met dit aftreedrooster.

⁵ In de verordening van de rekenkamercommissie is namelijk opgenomen dat de voorzitter en de leden voor een periode van 6 jaar benoemd kunnen worden en dat zij maar één keer herbenoemd kunnen worden.

⁶ Herbert is in de periode van januari t/m 7 maart 2018 benoemd in alle negen raden. De beëdiging heeft plaatsgevonden in de gemeenteraad van Barneveld op 7 maart 2018.

3.5 Overige activiteiten

Vergaderingen rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft in 2017 zes keer vergaderd: vier keer met de rekenkamercommissie in de oude samenstelling en twee keer met de rekenkamercommissie in de nieuwe samenstelling. Deze vergaderingen gaan voornamelijk over de onderzoeken die plaatsvinden. Ook de onderwerpenkeuze per gemeente vindt plaats tijdens die vergaderingen.

Vergaderingen en overleg bij de negen gemeenten

In 2017 zijn de leden van de rekenkamercommissie aanwezig geweest bij de diverse auditcommissies en begeleidingscommissies van de gemeenten. Ook bij de behandeling van de onderzoeksrapporten in de raadscommissies zijn vanuit de rekenkamercommissie altijd de voorzitter, één van de leden (de onderzoekscoördinator) en één secretaris/onderzoeker aanwezig geweest.

Kennismakingsgesprekken nieuwe voorzitter

In de maanden september tot en met december heeft Jan van Zomeren (als nieuwe voorzitter) kennismakingsgesprekken gevoerd met vrijwel alle burgemeesters, griffiers en gemeentesecretarissen van de gemeenten Barneveld, Bunschoten, Bunnik, Leusden, Nijkerk, Woudenberg en Zeewolde. De gesprekken in Renswoude en Scherpenzeel zullen begin 2018 ingepland worden. Ook heeft hij kennism gemaakt met een aantal raden. Tijdens de kennismakingsgesprekken met de griffiers, burgemeesters, gemeentesecretarissen en raden is de werkwijze van de rekenkamercommissie aan de orde gekomen en eventuele verbeter- en aandachtspunten. Wij willen daar serieus mee omgaan. Suggesties ter verbeterpunten worden plenair besproken in de vergaderingen van de rekenkamercommissie, zodat wij onze werkwijze kunnen aanpassen indien nodig.

Volgen landelijke ontwikkelingen

De secretarissen, de voorzitter en de leden volgen landelijke ontwikkelingen op het gebied van rekenkamer(onderzoek), o.a. via literatuur en internet. De secretarissen onderhouden daarnaast collegiale contacten met andere rekenkamercommissies en de landelijke kring van secretarissen van de NVRR⁷ om ervaringen uit te wisselen en relevante ontwikkelingen te volgen.

Evaluatie van onderzoek

Om de kwaliteit van de rekenkamercommissie te waarborgen voert de rekenkamercommissie evaluaties uit:

- Na elk onderzoek vraagt de rekenkamercommissie de gemeente om een evaluatieformulier in te vullen. Tevens vult het onderzoeksteam van de rekenkamercommissie een evaluatieformulier in. Verbeterpunten naar aanleiding hiervan verwerken de secretarissen in het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie en/of in de checklist onderzoek (werkdocument van de secretarissen).
- Twee tot drie jaar na het uitbrengen van een onderzoeksrapport doet de rekenkamercommissie in principe een doorwerkingsonderzoek, mede om de effectiviteit van de eigen aanbevelingen te meten.

⁷ Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies

4. Wat heeft dat gekost?

In de samenwerkingsovereenkomst hebben de negen raden afspraken vastgelegd over de kosten van de rekenkamercommissie. Op basis hiervan golden voor 2017 de volgende bedragen⁸:

- De bijdrage per gemeente bedroeg € 1,03 per inwoner.
- De voorzitter en de leden ontvingen een bruto urenvergoeding van € 51,46 per daadwerkelijk ingezet uur.
- De voorzitter en de leden ontvingen een reiskostenvergoeding van € 0,19 per km (reistijd wordt niet vergoed).
- De voorzitter ontving een vaste jaarlijkse vergoeding van € 1.029,- naast de vergoeding voor werkelijk ingezette uren.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst geldt een streven om minimaal 70% van het budget in te zetten voor onderzoek. Bedragen mogen overgeheveld worden naar een volgend jaar (tot een maximum van de helft van het jaarbudget). In de samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd dat elke gemeente over een periode van drie jaar een inzet voor onderzoek dient te ontvangen, gelijk aan hun eigen financiële bijdrage.

4.1 Totale baten

De baten van de rekenkamercommissie in 2017 bestonden uit een bijdrage van € 1,03 per inwoner van alle deelnemende gemeenten. De begroting ging uit van een geschat budget van € 218.260,-. Dit was gebaseerd op een inschatting van het totale aantal inwoners per 1 januari 2017. Op basis van het werkelijke aantal inwoners per gemeente bedraagt het totale budget € 220.404,-.

Tabel 2 Bijdrage per gemeente 2017

Gemeente	Begroot (€ 1,03 per inwoner)	Werkelijk (€ 1,03 per inwoner)
Barneveld	€ 57.268	€ 58.062
Bunnik	€ 15.347	€ 15.611
Bunschoten	€ 21.630	€ 21.653
Leusden	€ 30.234	€ 30.564
Nijkerk	€ 42.611	€ 43.016
Renswoude	€ 5.212	€ 5.254
Scherpenzeel	€ 9.837	€ 9.992
Woudenberg	€ 12.947	€ 13.082
Zeewolde	€ 23.175	€ 23.170
Totaal	€ 218.260	€ 220.404

⁸ In de samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd dat de gemeentelijke bijdrage per inwoner, de uurvergoeding van de leden en de voorzitter en de vaste jaarlijkse vergoeding van de voorzitter vanaf 1 januari 2015 jaarlijks geïndexeerd zullen worden op basis van de prijsmutatie Bruto Binnenlands Product (pBBP) volgens de meicirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken van het voorafgaande jaar.

4.2 Totale kosten per kostensoort

De kosten van de rekenkamercommissie zijn te verdelen in kosten voor de secretaris /onderzoekers, de kosten voor de voorzitter en leden, externe inhuur en overige kosten. Zie tabel 3 en de toelichting daaronder.

Tabel 3 Totale kosten 2017 per kostensoort

Kostensoort	Begroot	Werkelijk
Twee secretaris/onderzoekers	€ 150.000	€ 161.668
<i>salaris + sociale lasten</i>	€ 100.000	€ 111.495
<i>opslag 50% (huisvesting e.d.)</i>	€ 50.000	€ 50.173 ⁹
<u>besteed aan:</u>		
- onderzoek	€ 105.000	€ 106.920
- secretaris	€ 45.000	€ 54.748
Rekenkamercommissie (voorzitter + leden) + Externe inhuur	€ 59.810	€ 65.995
<i>Vaste vergoeding voorzitter</i>	€ 1.029	€ 1.029
<i>Vergaderkosten (rekenkamercommissie, auditcommissies, e.d.) en inzet voor wervingsprocedures nieuwe voorzitter en twee nieuwe leden</i>	€ 6.200	€ 10.864
<i>Onderzoekskosten</i>	€ 52.581	€ 54.101
Overige <i>(website, drukwerk, verzekering, reiskosten, etc.)</i>	€ 8.450	€ 5.806
Totaal	€ 218.260	€ 233.469

Kosten voor twee secretaris/onderzoekers

Dit zijn de kosten voor in totaal 1,2 fte (43 uur per week). Deze zijn te verdelen in kosten voor onderzoek en kosten voor secretarisswerkzaamheden. In het salaris zitten de kosten verwerkt van sociale lasten en een opslag van 50% voor de huisvesting e.d. voor de gemeente Barneveld. De kosten bedragen € 88,62 per uur en deze zijn doorberekend naar de gemeenten op basis van werkelijk bestede tijd.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gerealiseerde kosten hoger waren dan de begrote kosten. Dit komt enerzijds omdat de secretarissen een tijdelijke urenuitbreiding hebben gehad om het onderzoeksprogramma volledig uit te kunnen voeren, naast de extra werkzaamheden voor de wervingsprocedures van een nieuwe voorzitter en twee nieuwe leden, het inwerken van de nieuwe voorzitter (waaronder het plannen en de aanwezigheid bij de kennismakingsgesprekken van de nieuwe voorzitter met de burgemeesters, griffiers, gemeentesecretarissen en met enkele gemeenteraden van de negen gemeenten). Daarnaast was tijdelijk extra inzet nodig voor het onderzoek naar sportaccommodaties in Nijkerk. Dit onderzoek moest versneld uitgevoerd worden.

Kosten voor de voorzitter en de leden van de rekenkamercommissie + externe inhuur

Deze kosten bestaan uit een vaste vergoeding voor de voorzitter, vergaderkosten van de leden, kosten voor directe inzet van de leden voor onderzoek en kosten voor inhuur van externen.

Uit de tabel blijkt dat voornamelijk de vergaderkosten hoger waren dan gepland. Begroot was € 6.200,-. Dit bedrag was gebaseerd op ervaringen van voorgaande jaren. De daadwerkelijke kosten bedroegen € 10.864,-. De toename komt door de extra inzet van de leden die nodig was

⁹ Door de tijdelijke urenuitbreiding van de secretarissen zijn de salarislasten hoger geworden dan gepland. Hierdoor is het opslagbedrag uiteindelijk lager dan 50%.

voor de wervingsprocedures voor een nieuwe voorzitter en twee leden. Daarnaast heeft de nieuwe voorzitter kennismakingsgesprekken gevoerd met de burgemeesters, griffiers en gemeentesecretarissen van bijna alle negen gemeenten en met enkele gemeenteraden. Ook heeft een extra kennismakende vergadering plaatsgevonden met de hele rekenkamercommissie alsmede en een kennismakende bijeenkomst tussen de rekenkamercommissie in de nieuwe samenstelling en de griffiers van allee negen gemeenten.

Overige kosten

Deze overige kosten betreffen o.a. reiskosten, uitgaven voor verzekeringen, drukwerk en onderhoud van de website. Deze kosten waren lager dan begroot doordat vooral de reiskosten en de kosten voor de website lager waren dan gepland.

4.3 Kosten per gemeente

De kosten van de rekenkamercommissie zijn te verdelen in kosten voor onderzoek en overige (indirecte) kosten. De kosten worden als volgt verdeeld over de gemeenten:

Tabel 4 Kosten per gemeente 2017

Gemeente	Kosten onderzoek		Overige kosten	Totaal
	secretaris/ onderzoekers	voorzitter en leden + externe inhuur	<i>Naar rato verdeeld naar inwonersaantal</i>	
Barneveld	€ 21.291	€ 20.398	€ 19.085	€ 60.774
Bunnik	€ 2.260	€ 9.434	€ 5.131	€ 16.825
Bunschoten	€ 17.192	€ 7.195	€ 7.117	€ 31.504
Leusden	€ 4.675	€ 2.503	€ 10.046	€ 17.225
Nijkerk	€ 33.786	€ 9.686	€ 14.140	€ 57.612
Renswoude	€ 11.476	€ 2.041	€ 1.727	€ 15.245
Scherpenzeel	€ 5.672	€ 358	€ 3.284	€ 9.314
Woudenberg	€ 10.435	€ 2.164	€ 4.300	€ 16.899
Zeewolde	€ 133	€ 322	€ 7.616	€ 8.071
Totaal	€ 106.920	€ 54.101	€ 72.448	€ 233.469

Kosten voor onderzoek

De onderzoekskosten zijn direct gerelateerd aan concrete onderzoeksactiviteiten en zijn verdeeld over de gemeenten naar werkelijk daarvoor gemaakte uren. De onderzoekskosten bestaan uit uren gemaakt door de secretaris/onderzoekers, de leden van de rekenkamercommissie en externe inhuur.

Overige kosten (indirecte, niet onderzoekskosten)

De overige kosten worden verdeeld over de gemeenten naar rato van het aantal inwoners. Het gaat hierbij om de kosten voor de volgende activiteiten:

- vergaderingen van de rekenkamercommissie (gaan hoofdzakelijk over de onderzoeken, maar worden toch tot de indirecte uren gerekend), zie tabel 3;
- het opstellen van het jaarplan en het jaarverslag van de rekenkamercommissie;
- het uitvoeren van de administratie en financiën van de rekenkamercommissie;
- het werven van een nieuwe voorzitter en een nieuw lid;
- de communicatie met de gemeenten over jaarplan, jaarverslag, nieuwsbrief, LinkedIn, e.d.;
- de vaste jaarlijkse vergoeding voor de voorzitter;
- reiskosten per km van de leden en de voorzitter van de rekenkamercommissie;

- het volgen van gemeentelijke ontwikkelingen;
- kennismakingsgesprekken van de nieuwe voorzitter met de griffiers, gemeentesecretarissen en burgemeesters van de negen gemeenten;
- het inventariseren van onderzoeksonderwerpen bij de gemeenteraden;
- afstemming met delegaties van de verschillende raden en de aanwezigheid bij vergaderingen van bijvoorbeeld auditcommissies, raadscommissies en begeleidingscommissies.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst geldt een streven om minimaal 70% van het budget in te zetten voor onderzoek. In totaal heeft de rekenkamercommissie in 2017 69% van haar uitgaven direct besteed aan onderzoek (€ 161.021,- van de totale uitgaven van € 233.469,-).

4.4 Overschrijding of onderschrijding per gemeente

Zoals eerder al opgemerkt mag de rekenkamercommissie budget overhevelen naar een volgend jaar (tot een maximum van de helft van het jaarbudget). In de samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd dat elke gemeente over een periode van drie jaar een inzet voor onderzoek dient te ontvangen, gelijk aan hun eigen financiële bijdrage.

Tabel 5 vergelijkt de bijdrage per gemeente voor 2017 met de kosten die de rekenkamercommissie per gemeente gemaakt heeft. Zo wordt inzichtelijk welke gemeenten over 2017 een overschrijding hebben en welke gemeenten een onderschrijding. De overschrijdingen en onderschrijdingen per gemeente worden verrekend met de voorzieningen per gemeente. Zie hiervoor paragraaf 4.5.

Tabel 5 overschot of tekort per gemeente over 2017

Gemeente	bijdrage over 2017	Totale kosten 2017	Overschot of tekort over 2017
Barneveld	€ 58.062	€ 60.774	-€ 2.712
Bunnik	€ 15.611	€ 16.825	-€ 1.214
Bunschoten	€ 21.653	€ 31.504	-€ 9.851
Leusden	€ 30.564	€ 17.225	€ 13.339
Nijkerk	€ 43.016	€ 57.612	-€ 14.596
Renswoude	€ 5.254	€ 15.245	-€ 9.991
Scherpenzeel	€ 9.992	€ 9.314	€ 678
Woudenberg	€ 13.082	€ 16.899	-€ 3.817
Zeewolde	€ 23.170	€ 8.071	€ 15.099
Totaal	€ 220.404	€ 233.469	-€ 13.065

Voor de gemeenten Barneveld, Bunnik, Bunschoten, Nijkerk, Renswoude en Woudenberg waren de kosten per gemeente groter dan de bijdrage. Voor deze gemeenten zijn daarom middelen onttrokken aan de voorziening van die gemeente bij de rekenkamercommissie. Voor de gemeenten Leusden, Scherpenzeel en Zeewolde waren de uitgaven van de rekenkamercommissie lager dan de bijdrage per gemeente. Voor deze gemeenten zijn middelen gestort in de voorziening die de rekenkamercommissie per gemeente bijhoudt (zie tabel 6).

4.5 Voorziening

Totale voorziening

De totale voorziening van de rekenkamercommissie voor de 9 gemeenten bedroeg eind 2017 € 90.706,-. Het budget voor 2017 op basis van het werkelijke aantal inwoners per 1 januari 2017 bedroeg € 220.404,-. De rekenkamercommissie heeft in 2017 in totaal € 233.469,- uitgegeven. De overschrijding uit 2017 van € 13.065,- is onttrokken aan de voorziening van de rekenkamercommissie. De totale voorziening per 31 december 2017 bedraagt daarmee € 77.641,- (zie tabel 6).

Voorziening per gemeente

Een overzicht van de voorzieningen verdeeld over de gemeenten staat in tabel 6. Bij het opstellen van het onderzoeksprogramma van de rekenkamercommissie voor 2018 is al rekening gehouden met de verwachte overschrijdingen of onderschrijdingen per gemeente.

Tabel 6 Overzicht totale voorziening rekenkamercommissie

Gemeente	Voorzieningen per 31/12/2016	Overschot of tekort over 2017	Voorziening per 31/12/2017
Barneveld	-€ 23.183	-€ 2.712	-€ 25.895
Bunnik	€ 12.507	-€ 1.214	€ 11.292
Bunschoten	€ 5.642	-€ 9.851	-€ 4.210
Leusden	-€ 4.502	€ 13.339	€ 8.837
Nijkerk	€ 34.262	-€ 14.596	€ 19.665
Renswoude	€ 6.277	-€ 9.991	-€ 3.713
Scherpenzeel	€ 12.889	€ 678	€ 13.568
Woudenberg	€ 18.159	-€ 3.817	€ 14.342
Zeewolde	€ 28.656	€ 15.099	€ 43.755
Totaal	€ 90.706	-€ 13.065	€ 77.641

Bijlage 1 Nevenactiviteiten leden rekenkamercommissie

Deze bijlage bevat een overzicht van de beroepsmatige en nevenactiviteiten van de voorzitter en de leden van de rekenkamercommissie **op 31 december 2017** – naast de activiteiten die zij verrichten voor de rekenkamercommissie.

Overzicht van beroepsmatige en nevenactiviteiten		
Naam	Functies	Bezoldigd
J. van Zomeren (voorzitter)	Bestuurslid/secretaris Stichting Kasteel Amerongen	Nee
	Projectadviseur "Srebrenica Genocide"	Nee
M.G. Visser (lid en plaatsvervangend voorzitter)	Hoofd Bestuur bij de Provincie Zuid Holland	Ja
M. Pen (lid)	Adviseur strategie bij de gemeente Amersfoort	Ja
J.G.W. Scheltinga (lid)	Raadslid gemeente Utrechtse Heuvelrug	Ja
F.T. van de Vlierd (lid)	Strategisch financieel adviseur bij de Gemeente Veenendaal	Ja
	Extern lid rekenkamercommissie gemeente Utrechtse Heuvelrug	Ja